

# ERDÉLYI GAZDA

## AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frrtal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

### KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,

a lap szellemi részét illető közlemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

címezendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János; Berde Áron, Szabó Sámuel, Szentgyörgyi József, Vörös Sándor,**  
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos.**

**Tartalom:** A földmivelési minister Kolozsvárt. — A folyószap haszna a mezőgazdaság háztartásában. **Dengel.** — Egy vemhes tehén szenvedései. **Bene József.** — Kertészeti szakosztályunk működése. — A nyári vizsgák rendje **K.-monostoron.** — Vándorgyűlés értesítése. — A székes-fehérvári kiállítás kiténtetési. — Értesítés a ragályos és járványos állati betegségekről. — Vidéki gazd. tudósítások: **Szék, Egerpatak.** — Piaczi árak. — Hirdetések. —

### A földmivelési minister Kolozsvárt.

Báró Kemény Gábor ur ő nmlga köztünk mulatásáról részben a helybeli lapok nyomán a következőkben emlékezhetünk meg: A minister ur július 3-án a reggeli vonattal érkezett Kolozsvárra, csakis titkára Bernádt ur által kísérve. Az indóháznál a városi és megyei hatóságok fejei, az iparkamara igazgatósága, az erdélyi gazd. egylet részéről alelnök Szabó József és titkár Gamauf Vilmos s a pénzügyek képviselői várták a minister urat. Kemény bárót, midőn leszállt a vonatról, éljenzéssel fogadták, s Eszterházy gróf főispán üdvözölte őt pár szóval. Ezután a minister kocsiba ült a főispánnal és Minorich főkapitánnyal és hosszú kocsisortól kísérve a nemzeti szállodában hajtattott.

Még délelőtt 11 órákor az előre jelzett conferenzia vetet kezdetét az erdélyi részek egyes meghívott főispánjai, az erdélyi gazdasági egylet és kolozsmonostori tanintézet képviselői részvételével, az erdélyi részekben hanyatlásnak indult marhatenyésztés emelése érdekében. Az erdélyi gazdasági egylet részéről Tisza László elnök és Szabó József alelnök, a monostori gazdasági tanintézet részéről Vörös Sándor igazgató vettek részt a tanácskozmányban. Minister ur ő nmlga, mint megelőzőleg több ízben, úgy a jelen tanácskozmányt megnyitó beszédekben is kijelenté, hogy a marhatenyésztés emelését Erdélyben két irányban kifejtendő tevékenység által véli elérhetőnek, t. i. a meglevő hazai fajnak a maga tisztaságában való fentartása

s külföldi fajoknak különösen a hegyesebb vidékeken való meghonosítása által. A hazai faj fentartására nézve célravezetőnek azt tartja, hogy bikaborjuk szedetnének be állami költségen és ezekből alkalmas apa-állatok osztatnának ki a községeknek részletfizetés vagy kedvezményi áron. Továbbá szükségesnek látná egy törzsnáj felállítását is. Az erdélyi fajok úgy a gazdasági hasznosság, mint a hustermelés tekintetéből igen jók és ha fentarthatók, a gazdasági szükségletet kielégítik. Kijelentette ő nmlga, hogy nem akar Erdélynek a Királyhágon tuli részek rovására kedvezményt teremteni, de mert az erdélyi részek marhatenyésztése igen megcsökkent, s a specialis erdélyi faj veszendőbe indult, indokolva látja hogy a baj gyökeres orvoslása itt kezdessék meg. A mi a bikaborjuk beszerzésének módozatát illeti, az úgy történhetnék meg, hogy vagy egyesek bizatnának meg bizonyos átalánynak rendelkezésre bocsátásával a beszerzés közvetítésére, vagy adhoc bizottságok. Az első esetben a személyes felelősség előnyös garantiájával szemben hátrányul szolgál az ellenőrzés hiánya, az utóbbi esetben a kölcsönös ellenőrzés előnyét paralyzálja a felelősség megosztottsága. Fődolognak tartja a miniszter ur, hogy a nép érdeklődése a marhatenyésztés iránt felköltessék és hogy meggyőződjünk a felől, hogy a kormány ez intézkedése által a nép közvagyonosodásának emelését czélozza. A miniszter ur ő nmlga által megvilágított kérdés részletesen megvitattott. Részt vettek a vitában: Tisza László, báró Kemény György, gróf Eszterházy Kálmán, Dániel Gábor, Zeyk Károly, Szabó József, Báró Bánffy Dezső, sib., s a végeredmény az lett, hogy ő nagyméltósága nézetei általánosságban mind közhelyesséssel fogadtattak és megálapítottak a módozatok, melyek szerint a bika borjuk beszerzése eszközöltetni fog. Ugyazintén megbeszéltetett a törzsnáj felállításának kérdése és helye, melyek után az értekezletnek 12<sup>1</sup>/<sub>2</sub> órákor vége lett. Vaunak e megállapodások közt oly részletek is, melyek a nyilvánosságra nem tartoznak s érdekekkel nem is bírnak. A mi fődolog, azt registraltuk, s lelki örömmel jegyeztük.

zük fel, hogy végre—valahára e fontos közgazdasági kérdés érlyes és hivatott kezek által oly kerékvágásba zökkent, melytől kitarítás és ügybuzgalom után a földmivelés előhaladásának biztosítása mellett főleg az elszegényedett nép anyagi emelkedése s a közgazdaság felvirágzása jó reménnyel várható. Csak haladjon br. Kemény Gábor miniszter ur céltudatos törekvéseinek választott útján és a vármegyék élén álló hazafias főispánok egész erélyvel segítsék e tervek megvalósítását: az idő nemsokára meghozandja e törekvések méltó sikerét. —

Délután 4 órakor a miniszter ur elnök Tisza László és alelnök Szabó József kíséretében az erdélyi gazdasági egyesület köztelkét tisztelte meg látogatásával s alkalma nyílt gyümölcsészeti s szőlészeti ismereteinek fényes tanubizonyosságát adni. A miniszter ur megütközéssel vette tudomásul, hogy Kolozsvár a községi faiskolát még be nem állította, annyival is inkább, mert e kérdés a város és egyesület közmegegyezésével nagyon egyszerűen és előnyösen volna megoldható. Teljes elismerésének kijelentése után, Bárány Kemény Gábor a kolozs-monostori gazd. tanintézet belsőségét és kertjét szemlélte meg beható figyelemmel és más nap, midőn alelnök Szabó József jelesen vezetett szász—fenesi gazdaságának szentelt néhány órát, utjában az intézeti egyes táblákat is megtekintette.

Julius 3-án este Kolozsvár értelmisége bankettre gyűlt össze, hol a magas vendég iránti általános tisztelet a legőszintebben és legmelegebben nyilatkozott.

A miniszter ur július 5-én reggel tovább utazott a háromszéki házi ipar egyesület és a vesztegzárintézetek megtekintésére. —

### A folyóiszap haszna a mezőgazdaság háztartásában.

Jóllehet szűkebb hazarészünkben nem vált még égetővé a trágyázás kérdése, mindazonáltal nem látszik feleslegesnek, ha oktatást adunk a gyakorlattal foglalkozó mező- és kertészgazdának, kinek nincsen módjában a szaktudományokat tüzetesen tanulmányozni, arra nézve: miként gondoskodik a természet, emberi kéz hozzájárulása nélkül, arról, hogy földeink azon hanyatlását, kiélttségét, melyeket culturnövényeink természetére idézett elő, jutányos uton-módon helyreállíthatassuk.

A tudományosan képzett szakember előtt nem ismeretlen az út, melyen haladva felkeresheti és meg is találhatja a forrásokat, melyeket a természet az ő céljára rendelt; ám de a földmivesnek, ki a sok hasznos és értékes anyagot, tudatlanságból, a földön heverni hagyja, — meg kell az utat mutatni, miként lehet ezen kincseket haszonnal értékesíteni. Ezen megbecsülhetetlen és némely helyeken kiaknázzhatlan értékes anyag az összes mezei gazdaság háztartására nézt: a finoman kiiszapoltporrond, mely sebes patakok és folyók partjain lerakódik s közönségesen folyóágnak neveztetik.

A ki ezen felette hasznos anyag keletkezését és eredetét ismeri; a ki figyelmet fordított arra, miként mosatnak le tavasszal a lecsörgedező hóvízzel hegyeinkről s dombjainkról a felbomlott, finoman eloszlott s puha növényi s ásványi alkatrészek a völgy mélységébe, a ki látta, miként iszapoldódik ki néha

nagyobb esőzések alkalmával a szántóföldekről, rétekről, szőlő- és gyümölcsös kertekből a talaj legfelső, legtermékenyebb rétege s ezek mentén: az oldalos helyeken lerakódik: az előtt minden bővebbi bizonyítgatás nélkül nyilvánvaló lesz ezen iszap hasznossága és gazdag értéke.

Czikkiró tíz éven át szakadatlanul tett kísérleteket a messzeágazó mező- és kertgazdaság különböző miveltési ágai-ban s úgy találta, hogy az iszap egyedül áll gyors hatás tekintetében s hogy a talaj bizonyos természeti állapota mellett más szerrel teljességgel nem is pótolható. A nélkül, hogy hosszú és unalmas phrázisokat zengenék, legyen szabad könnyebb áttekintés és megértés céljából, azon egyes eseteket, melyeknél ezen iszapot alkalmaztam s az eredményeket feljegyeztem — külön, mint következnek, felsorolnom.

#### A. A faiskolában a magágyásoknál.

A különböző gyümölcs magvakkal beültetett magágyásokon tett kísérleteim azt bizonyítják, hogy mind a csontáros, mind a lágymagvak sokkal könnyebben és nagyobb hajlandósággal csiráznak, ha t. i. a magvakat előbb vízben megáztatjuk, aztán a hidegre kitesszük s a fagy által kinyitattjuk. E kettős cél elérésére szükséges a magágyásba porhanyó és jó meleg-, illetőleg hidegvezető tulajdonsággal bíró földet hordatni; már pedig e két tulajdonság meg van az iszapban, még pedig nagy mértékben. Ezen kívül az iszap — mint fentebb is jeleztük — nagyon gazdag, szintén finoman iszapolt nagymennyiségű trágyarészeket tartalmaz magában, melyeket a csirázott növények gyenge gyökerei azonnal felvesznek, mihelyt a földben megindulnak; miáltal a növények tenyésztése nagyon előmozdítottatik.

Ezen földnem puha tömörségénél fogva továbbá a gyökerek is könnyebben terjeszkednek s ezáltal a csemete erőteljes növekedésén is segítve lesz.

Gyakorlati eredményeim teljesen igazolják a felhozott elméleti tételeket, csupán arra kell még sulyt fektetnem, hogy a magágyások ültetésénél gondosan ki kell választani azon időszakot, mely ezen ültetésre kedvező.

Erre nézt előbbre teszem az őszi időszakot bármely másnál; mert nekem úgy tetszik, mintha a magvak lassu elmállása a földben, a csiraképeség rovására történnék, a mi mindenesetre hátrányára van mind a vetésnek, mind a növény kikelésének.

A többi irányban tett kísérleteimről egy közelebbi alkalommal emlékezem meg.

**Dengel.**

### Egy vemhes tehén szenvedései.

Gyakorlati szempontból itélve mennyire fontos lenne, ha a szaklapok hasábjain oly események közöltetnének melyek az író szemei előtt folynak le, nem pedig egyik vagy másik szaklapból vagy könyvből kikapart közlemények untatnák az olvasó közönséget!

Vannak oly események a gazdasági életben, melyek egészen más előjelekkel folynak le, mint azt a szakkönyvekben leírva találjuk, például állatgyógyászati könyvekben. Ez nem hozza ugyan kétségbe a szaktudomány igazságát, de meggyőző ar-

ról, hogy valamint újabb és újabb betegségek keletkeznek és régiek veszítik erejüket, úgy változhatnak az egyes betegségekénél a jelek is.

Tapasztalatomból írom le egy tehén ellési időszakát, és ha a szives olvasónak ezzel adandó alkalommal némi hasznot tehetnék, valóban örömmre szolgálna.

Ugyanis egy körülbelül 10 éves tehén, erdélyi fajta, mely nálam harmadik borját ellette, az ellési időpont kezdetével a rendes előjeleket mutatta. Péréja duzzadni kezdett, tejmirigyek működésbe jöttek, vagyis a tölgelyés béállott. Mintegy két heti idő után egyszer csak étvágyát teljesen elveszté, s egészen felpuffadt. Lefekvéskor lábait elényújtotta s nyugodásával fájdalmat mutatott.

Miután a puffadás előtt pár órával reggeli takarításkor ürülék találtatott alatta, azon gyanu támadt bennem, hogy bizonyosan a borju döglött meg az anyaméhben, annál is inkább véltem ezt, mert a nehéz tavaszi szántásban kissé meg lett erőltetve a tehén. De még a puffadással elmúlt a péra duzzadt-sága, a tejelválasztás s a has egészen karcsuvá vált. Különben az állat tekintete vidám volt. Bornyu mozgását észlelni nem lehetett.

Sem állatorvosok, sem gazdák diagnosztát felvenni nem tudtunk. Mintegy három nap szenvedett az állat orvosolhatatlanul, egyedül a külbőrre alkalmaztam kétszer bedörzsölést: t. i. a puffadás keletkeztekor  $\frac{1}{3}$  liter erős szeszt a hastájékra, mitől a puffadás meglehetősen leszállott. Azonban másnap reggelre ismét puffadás állott be, ekkor  $\frac{1}{4}$  liter szeszben 10 deka vastag terpentint oldottam fel és a bedörzsölést ezzel eszközöltem.

Az ürülék lerakása már egészen megállott a második napig. Ezen úgy segitettem, hogy egy liter forró vízzel leforráztam: köménymag és székfűvirág vegyítékét mintegy félmaroknyit, s benne leszűrés után 10 deka keserű sőt olvasztottam fel, mely langyos melegen beadatott az állatnak két napon keresztül napjában kétszer. A negyedik beadásnak hatása lett, és az első kiürítés megtörtént. Az ürülék eleje száraz volt kissé nyálkásan, a nagy rész rendszeren.

Nem okozta tehát a betegséget egyéb, mint az a száraz ürülék, mely a végbelet bedugta, mit az orvostan végbeledugónak nevez. Hogy az ürülék lerakódás megkezdődhetett az állat néhány szál zöldluczerna evésével s pár liter moslék ivásával táplálkozni kezdett, s mintegy 4—5 nap alatt rendes állapotjára tért vissza.

A kétség a vehem felől megmaradt, mivel az állat karcsunak maradt, péréja duzzadatlán, tejképződés semmi. Nyugodás folyton tartott. Nem volt mit tenni, mint azt hinni, hogy a lefolyt szenvedések alatti hiányos táplálkozást pótolja a test vissza, erre használja az összes tápanyagot és lehet hogy a borju elszigorodása miatt nem észlelhetni a mozgást.

Nem is csalódtunk, mintegy egy hét múlva egy reggel megszületett egy gyenge, szigoru borju. A tehén nagy és erős lévén fenakadás nem történt a szülésben.

Egészen megörvendtem a szerencsés kimenetelen. Az ellés után mintegy 10 nap múlva, fekvéskor a tehén péréjából

mintegy  $\frac{1}{4}$  liternyi geny folyt ki. Szinte gyenge rózsaszínű, minden szag nélkül.

Ezen állapotoknál csak kettőt gondolhattam. Vagy a borju lába sértette meg a méhet elléskor, vagy a szülepéből maradt benn egy kis rész és gyuladás keletkezett és ebből genyesedés. Fájdalom nem mutatkozott, tehát a bajt terjedelmesnek venni nem lehetett, de gyógyítani kellett.

Alkalmaztam befecskendezést az anyaméhbe napjában kétszer. Ugyanis egy félmarok zsályát leforráztam egy liter vízzel s leszűrés után felolvasztottam benne egy gyüszünyi nagyságu fimsót. Az állatot hosszú kötéllel a jászolhoz szorítottam, s állásában a folyadékkal megtöltött fecskendő csapját 12—15 cm-ternyire a péréba helyeztem s mérsékelt nyomással az anyaméhbe juttattam a folyadékot. Naponkén kétszer ismételttem ezt mintegy egy hélig. A genyesedés napról napra apadt, míg csak egyszerű tojás fehérnemű nyálka volt látható. Ezzel felhagytam a fecskendést s ma már rendes állapotban van a tehén.

Megjegyzendő, hogy az orvosság a méhben csak az állat lefekvéséig marad, hogy tehát hatása legyen, szükség az állat éhes állapotában alkalmazni, azután enni adni, hogy az evésig operálhasson.

Az első fecskendéskor langyos vízzel fecskendeztem, először hogy ha sok geny van a sértett helyen, az lemosattassék, azután alkalmaztatott a gyógyszer.

Veszedelem nélkül folyt e a betegség, a borju is elégségesen fejlődik, hogy a párosodási ösztön fog-e többet felébredni a tehénben, arról csak később referálhatok.

Bene József.

### Kertészeti szakosztályunk félévi működéséről

megjegyezhetjük, hogy a szakosztály 1879. január hótól június hó végéig összesen 25 ülést tartott, melyeken a következő ügyek nyertek elintézés: a csemegeszőlő fajok kiválasztása s az egyleti köztelek számára való megrendelése, kezdeményezés Erdély gyümölcsészeti statistikája érdekében, kísérletképen Kolozsvárral kezdődőleg, a köztelek és nagyutczai szőlőtelep 1878-ik évi zárszámadásának átvizsgálása és helybenhagyása, a kerti leltár megkészítése, lépések a kolozsvári községi faiskola ügyében, a köztelek és nagyutczai szőlőtelep 1879-ik évi költségvetésének megkészítése; a szakosztály múlt évi működéséről jelentés, elnök leköszönése folytán elnökválasztás, (a leköszönt id. Bodor Pál egyhangulag újból megválasztatott), intézkedés a kolozsvári gyümölcsártalok ügyében, a köztelki külsőség bérbeadása, szakvélemény a Villási-féle gyümölcsaszalványokról, néhai Kiss János méhészeti munkájának megbírálása, a szőlő zöld oltás elméleti és gyakorlati tanulmányozása, az „Erdélyi Gazda“ hasábjain közölt „Havi Emlékeztető“ kertészeti részének átvizsgálása és szükség esetén módosítása stb, stb.

Ezen 25 ülés alatt izelve lett: 185 faj alma, 52 körté, 18 cseresznye, 7 eper, 5 meggy, 2 szőlő, 2 málna, 1 szilva, 1 egres és 1 ribiszke, összesen 274. gyümölcsfaj. Erre nézve hártározatott, hogy jövőre az izelés alkalmával szaporításra méltó

tónak talált fajok nevei koronként az „Erdélyi gazda“ utján közzététessenek. —

### A nyári vizsgák rendje

a kolozs-monostori m. kir. gazd. tanintézetben a következő: a III. éves tanfolyamban: július 14-én gazdasági becslés és számviteltan; 16-án juh- és sertésstenyésztés; 18-án állatgyógyászat; 19-én rétművelés; 21-én technologia; 23-án erdőszettan; 25-én kertészet és szőlőművelés; 26-án gazdasági jogisme. — A II. éves tanfolyamban: július 14-én általános állattenyésztés és méhészet; 16-án növénytan és növénykórtan; 18-án különleges növénytermelés és rétművelés; 21-én földmértan; 23-án általános és gazdasági vegytan; 25-én gazdasági gépisme; 26-án gépészeti gyakorlati vizsga. — Az I. éves tanfolyamban: július 14-én vegytan (szerves rész). A vizsgák délelőtt 9 órakor, délután 3 órakor kezdődnek. Július 30-án délelőtt 10 órakor: a tanév bezárása, jutalmak és bizonyítványok kiosztása.

### Értesítés

az erdélyi gazdák ötödik vándorgyűléséről és az avval összekötendő tárlat- és cseléd-jutalmazásról.

Az erdélyi gazdák ötödik vándorgyűlése folyó 1879. évi október hó 2., 3., 4. és 5-ik napján lesz Sepszi-Szent-Györgyön megtartva, melyre a haza minden gyakorló gazdáját úgy, mint általában a gazdaságnak minden barátját tisztelettel meghívjuk.

Ezen vándorgyűléssel tárlat és cselédjutalmazás lesz összekötve.

A vándorgyűlésen ugyan mindenki jelen lehet, de tanácskozásokban és kiküldetésekben csak az vehet részt, ki folyó évi szeptember hó 1-étől kezdve a kiküldött intéző bizottság pénztárnokától (Sepszi-Szent-Györgyre Bogdán András urnak czimezve) két osztrák értékű forintért „tagsági igazolványt“ vált, mely tagsággal a fenti jogokon kívül, még a következő előnyök vannak összekötve u. m.:

1. ezen igazolvány előmutatása mellett a vándorgyűlés tagjai az első erdélyi vasúton és a magyar államvasutak keleti vonalain árkedvezményvel fognak utazni, mely annak idején a részletes gyűlési programmal együtt fog közzététetni;

2. a vándorgyűlés tagja a terjedelmes részletes jegyzőkönyvet és netán más a gyűlés- és tárlatra vonatkozó nyomtatványt díjtalanul és bérmentve nyeri;

3. az igazolvány előmutatása mellett a tagok a tárlatot díjtalanul látogathatják;

4. igazolványt váltott tagok a városi polgárok szives ajánlata folytán szállással fognak elláttatni.

A gyűlés részletes napirendje a tárgyalandó kérdésekkel együtt négy héttel megelőzőleg lesz közzétéve.

A tárlat a magyar haza összes területére terjed ki és négy osztályra oszlik: állat-, termény-, gazdasági eszközök gépek és házi ipar kiállításra.

A kiállításra szánt állatoknak legkésőbb október hó 2-án déli 12 óráig helyt kell lenniök; délután 2 órakor az intéző bizottság által kinevezendő állatbíró bizottság végzi teendőjét, csakis ennek befejeztével lesz bebocsátva a látogató közönség.

A meghatározott időn túl érkező állatok a versenyből kizáratnak.

A termény-, gép- és házi ipar kiállításra szánt tárgyak szeptember hó 15-ig az intéző bizottságnak Sepszi-Szent-Györgyre czimezve bejelentendők és legkésőbb szeptember 30-án esti 6 óráig beküldendők; később érkező küldemények a versenyből kizáratnak.

A cselédjutalmazásra 100 forint lévén az államsegélyből kitűzve, ennek részletes pályázati feltételeit az intéző bizottság tűzi ki. Jutalmat csak háromszék megyei illetőségű cseléd nyerhet; ki van tűzve három díj 30, 20 és 10 frt-jával egy-egy férficseléd és két díj 25 és 15 frt-jával egy-egy nőcseléd részére.

### Részletes tervezet.

Első nap csütörtök, október 2-ika 1879.

Délután 2 órakor: az állatkiállítást bíró bizottság működése.

Este 6 órakor: előértekezlet, azután ismerkedési estély.

Második nap, péntek, október 3-ika 1879.

1. Reggel 9 órakor a vándorgyűlés megnyitása és pedig:

a) elnöki megnyitó,  
b) bizottságok választása a termény-, gép- és házi ipar-tárlat megbírálására,

c) az intéző bizottság által kitűzött birtokok vagy községek meglátogatására kiküldendő bizottságok választása.

2) Az erdélyi gazdasági egylet által kitűzött themák tárgyalása.

3. Déli 12 órakor a kiállítás ünnepélyes megnyitása és

4. Az állatkiállítási jutalmak kihirdetése és kiosztása.

Harmadik nap, szombat október 4-ike 1879.

1. A termény- és gép-, valamint a házi-ipar kiállításait bíró bizottságok működése, mi alatt a kiállítás a nagy közönség részére zárva marad.

2. A birtokok és községek meglátogatására kiküldött bizottságok kirándulásai.

Negyedik nap vasárnap október 5-ike 1879.

1. Reggel 9 órakor: tanácskozmányi ülés és pedig:

a) bíró bizottságok jelentései,  
b) kirándult bizottságok jelentései,  
c) a kitűzött themák tárgyalásának folytatása és befejezése,

d) netáni indítványok tárgyalása,

e) ülés bezárása.

2. Déli 1 órakor: jutalom-kiosztás és pedig.

a) cseléd-jutalmak kihirdetése és kiosztása,

b) kiállítási jutalmak kihirdetése és kiosztása.

Hétfőn, október 6-án a tárlat javára visszamaradt tárgyaknak kisorsolása.

**A KIÁLLÍTÁS.****Allattárlat.****I. osztály: Szarvasmarha.****A) HAZAI FAJTA.**

1. Egy darab tenyészbika 3—4 éves. Jutalmak: 10 drb, 5 drb és 3 drb magyar királyi arany.
2. Egy darab bika, 2 éves. Jutalmak: 4 drb, 3 drb és 2 drb. m. kir. arany.
3. Egy darab bika, 1 éves. Jutalmak: 3 drb, 2 drb és 1 drb m. kir. arany.
4. Egy darab fejős tehén borjastól. Jutalmak: 6 drb, 4 drb és 2 drb m. kir. arany.
5. Egy darab két éves üsző (ünő). Jutalmak: 3 drb, 2 drb és 1 drb m. kir. arany.
6. Egy darab egy éves üsző (ünő). Jutalmak: 2 drb és 1 drb m. kir. arany.
7. Egy pár tulok. Jutalmak: 3 drb, 2 drb és 1 drb m. kir. arany.
8. Egy pár szép jármos ökör. Jutalmak: 4 drb, 2 drb és 1 drb. m. kir. arany.

**B) NEM HAZAI FAJTA.**

1. Bikákra jutalmak: 4 drb, 2 drb és 1 drb m. kir. arany.
2. Üszőkre (ünőkre) jutalmak: 2 drb és 1 drb. m. kir. arany.

**II. osztály: Juh.****A) HAZAI FAJTA.**

1. Egy darab hágó kos. Jutalmak: 2 drb és 1 drb m. kir. arany.
2. Tíz darab anya együttesen. Jutalmak: 2 drb és 1 drb m. kir. arany.
3. Tíz darab tokju együttesen. Jutalmak: 1 drb m. kir. arany, 1 drb ezüst forint.

**B) NEM HAZAI FAJTA.**

1. Egy darab hágó kos. Jutalmak: 1 drb m. kir. arany, 1 drb ezüst forint.
2. Tíz darab anya együttesen. Jutalom: 1 drb m. kir. arany.

**Terménytárlat.****I. osztály: Mezei termékek.**

- 1: Gabonák: u. m.:  
 buza; jutalmak: 2 drb állami ezüst- és 1 drb állami bronce-érem;  
 törökbuza, rozs, árpa, zab; jutalmak: 4 drb ezüst frt.
2. Hüvelyesek, u. m.: paszuly, borsó, lencse, bükköny, lóbab; jutalmak: 1 drb m. kir. arany, 3 drb ezüst forint.
3. Olajos magvak: len és kender, magban és zsákban; jutalmak: 2 drb állami ezüst és 2 drb állami bronce-érem.
4. Gumós- és gyöknövények, u. m.: burgonya, répa, jutalmak: 1 db m. kir. arany, 3 db ezüst forint.
5. Takarmánymagvak, u. m.: lóher, luczerna, baltaczim; jutalmak: 3 db m. kir. arany és 3 db ezüst frt.

**II. osztály: Kerti termények.**

A legszebb kerti termékek, u. m. káposzta, murek, petrezselyem, hagyma, zeller, paprika, paradicsom-alma stb., stb. együttesen és külön kiállítva;

Jutalmak csoportos kiállításokra: 3 db, 2 db és 1 db arany, 3 db, 2 db és 1 db ezüst forint; továbbá hat díj 1—1 ezüst forintjával egyes kiváló termények jutalmazására.

**III. osztály: Gyümölcs.**

1. Alma és körte csoportozatok. Jutalmak: 1 db állami ezüst- és 1 db állami bronce-érem.
2. Asztali szőlő csoportozatok. Jutalmak: 3 db, 2 db és 1 db m. kir. arany.
3. Fajborszőlő csoportozatok. Jutalmak: 1 db állami ezüst- és 1 db állami bronce-érem.

**IV. osztály: Bor.**

1. Nehezebb elegyes borok:  
 Jutalmak: 1 db állami arany-, 1 db állami ezüst és 1 db állami bronce-érem.
2. Fajborok.  
 Jutalmak: 1 db állami arany-, 2 db állami ezüst és 1 db állami bronce-érem.
3. Veres borok.  
 Jutalmak: 1 db állami ezüst- és 1 db állami bronce-érem.
4. Aszu borok.  
 Jutalom: 1 db állami bronce-érem.

**V. osztály: Méhészet.**

Kiállíthat minden termelő, ki legalább 10 anyaköpüvel bír, mely köpüállományt hiteles bizonyítvánnyal igazolni tartozik.

Jutalmul a legszebb méz és viasz kiállítóinak részére 3 db m. kir. arany és 3 db ezüst forint van kitűzve.

**Eszköz- és gép-tárlat.**

**I. osztály: ekék, boronák, hengerek és egyéb ide sorolható eszközök.**

**II. osztály: tisztító- és morzsoló gépek és egyéb ide sorolhatóak.**

**III. osztály: borászati eszközök és gépek.**

**IV. osztály: különféle gépek.**

Az eszköz és géptárlat díjazására 2 drb állami ezüst és 5 db állami bronce-érem van kitűzve, mely szükség szerint lesz az egyes osztályok között felosztva.

**Házi ipar tárlat.**

**I. osztály: Faipar.**

II. „ Vessző-ipar.

III. „ Káka-ipar.

IV. „ Szalma-ipar.

V. „ Szövő-ipar.

VI. „ Cserép-ipar.

VII. „ Táp-ipar (tejgazdasági készítmények, tészták és sütemények, füstölt és páczolt husok, likörök és ecetek, aszalványok és befőttek sat.)

A házi ipar kiállítmányainak díjazására 50 drb arany

és 20 ezüst forint van kitűzve, mely szükség szerint lesz az egyes osztályok között felosztva.

A tárlat minden egyes osztályának bíráló bizottsága itt külön fel nem sorolt, elegendő számú dicsérő oklevéllel rendelkezik.

**Érem- vagy pénz-díjat kizárólag tenyésztő, termelő vagy készítő nyerhet, még pedig csakis**

**abszolút becsesrel bíró kiállítmányaival.**

Tekintettel azon mennyiségre, mely a kiállítványok megbírálására szükségeltetik, figyelembe veendő, hogy gabonafélék ből és burgonyából legalább 6 liter (azaz mintegy 4 kupa,) hüvelyesekből 1 1/2 liter (azaz mintegy 1 kupa), olajos magvakból ugyanannyi, szálasból legalább 10 kiló (azaz mintegy 20 font), takarmánymagvakból legalább 1 kilo (azaz mintegy 2 font) lesz küldendő.

Kerti terményekből kellő csoport küldessék, gyümölcs minden fajtájából négy darab vagy fürt.

Borból két 7/10 literes (azaz mintegy félkupás) palackot kell küldeni; csakis az 1868-ik évtől az 1878 évig bezárólag termelt borok állíthatók ki, ezen feltétel alól csak az aszaborok vannak kivéve.

Minden érem vagy pénzdíjhoz dicsérő oklevél lesz mellékelve.

Minden állatnál bebizonyítandó, hogy az a kiállítónak vagy saját nevelése, vagy legalább egy év óta tulajdona.

A beküldő a mellékelt jegyzékben részletezte a termelésre vonatkozó főbb adatokat, illetőleg rövid leírásban közölje kiállított terményének gazdasági statistikáját és kezelési módját és hogy a kiállított mutatvánnyal egyenlő minőségű (gabona, gyümölcs, bor) termékből mennyi készlete van és minő árért eladó.

Ha a termény- és házi ipar tárlat kiállítója világosan meg nem jegyzi, hogy küldeményét visszavárja, kiállított tárgya a tárlat javára kifog sorsoltatni.

Takarmányról, almról és kiállítási helyről az intéző bizottság gondoskodik.

Mindennemű szállítási költség a kiállítót terheli, azonban minden oly tárgyat, ide értve az eszközöket és gépeket is, mely az intéző bizottsághoz czimezve beküldetik, a földvári indóházról a kiállítási helyiségbe és az indóházhoz vissza, az intéző bizottság díjtalanul szállíttatja.

Belépti díj az állattárlatba 10 kr., a termény-, gép- és házi ipar tárlatba 10 kr., egy sorsjegy ára 20 kr. o. é.

Egy kiállító ugyanazon (a jelen „Értesítés”-ben arabs számjeggyel jelelt) alosztályban csak egy kitüntetést nyerhet.

Minden kívánatos részletes felvilágosítással az „In-

téző bizottság” Sepsi-Szent-Györgyön szíves készséggel szolgál.

Kelt a vándorgyűlés és kiállítás rendezésére kiküldött „Intéző bizottság”-nak Sepsi-Szent-Györgyön, 1879 május hó 18-án tartott üléséből.

**Pótsa József,**

bizottsági elnök.

**Málik József,**

bizottsági jegyző.

### A székesfehérvári kiállítás kitüntetései

közül a következők érdekelnek bennünket közelebről:

I. csoport: erdőtermények és félkészítmények, nehezebb faipar. — **Bronz érem:** Poór és Leitinger, Brassó. —

III. csoport: mezőgazdasági termények és félkészítmények. Kerti ipar — **Arany érem:** Sigmond testvérek, Kolozsvár. **Bronz érem:** Hermann testvérek, Brassó. Hincz János, Brassó. Bányai Samu, Kolozsvár. Schreiber József és társa, Brassó.

IV. csoport: malomipar és élelmi cikkek. A) osztály: Liszt és egyéb őrlemények. **Ezüst érem:** Sigmond testvérek, Kolozsvár. Hutflesz Károly, Kolozsvár. **Bronz érem:** Uhl Jakab, Nagy-Szeben. Engber Mihály, Nagy-Szeben. — B) osztály: Élelmi szerek, cukor, méz, sajt, befőzöttek. **Ezüst érem:** Csiky Imre, Kolozsvár. **Bronz érem:** Benigni és Lászlóczky, Kolozsvár. Deubel Frigyes, Brassó.

V. csoport: borok, szeszek, ezetek, pezsgők, serek és borászati eszközök. **Arany érem:** Benigni Sámuel, Kolozsvár. Erdélyi pincze-egylet, Kolozsvár. **Ezüst érem:** Báró Apor Károly, Maros-Vásárhely. Gerendy István, Sövényfalva. Jakabffy Albert, Gyula-Fehérvár. **Bronz érem:** Báró Bánffy György, Szilágy-Nagyfalu. Arzt Pál, Brassó.

XIII. csoport: gazdasági eszközök és kézi gépek, iparos szerszámok, mérlegek és sulyok. **Bronz érem:** Teitsch Gyula, Brassó. Téglás Gábor, Sepsi-Szent-Syörgy, Stemmer József és társa, Kolozsvár.

XIV. csoport: gépek, gőz, víz és ló erőre. **Ezüst érem** Dittrich Sámuel, Kolozsvár. —

### Értesítés a ragályos és járványos állati betegségekről 1879 június 22-ig.

Megye	Község	Az állatok faja és darabszáma	A kór megnevezése	Elhullt vagy gyógykezeltek
Alsó-Fehér	Tür	3 szarvasm.	lépfene	elhullott
Brassó	Feketehalom	1 ló	"	"
"	Botfalva	1 ló	bőrféreg	kiirtatott
"	Szentpéter	5 ló	takonykór	"
"	Brassó város	1 bival	lépfene	elhullott
"	"	1 szarvasm.	"	"
Maros-Torda	Mező-Csávás	1	"	"
"	Köszvényes	27	"	"
"	"	27 sertés	"	"
"	Magyar ország egész területe			és z mentes.

### Vidéki gazdasági tudósítások.

Szék, 1879. június 28-án.

A tavasz sok esőzéssel folyt le. Ugy az őszi, valamint a tavaszi vetéseink elég jók, az őszi búzavetésekben mutatkozik kevés

üszög. — Rétek és legelők dúsak; de a sok eső miatt eddig nem igen lehetett jó szénát csinálni. — Szőlő termés közepes; kerti vetemények szépek; gyümölcsfák közepes termést ígérnek. — Házi állatok egészségesek, árak közepes. Gabona ára alant áll. —

Kiss Sándor.

Egerpatak, 1879. június 30-án.

A tavasz szeles változó idővel folyt le, csak május derekán kezdett üde és termékeny lenni; a korán szárba indult rozsok gyéren maradtak, de az ebbeli hiányt pótolni fogja a kalászkok nagyra fejlődöttsége és a magvak tömörsége és teljessége, — buzák itt ott szépek, nagy része azonban gyér és törpe telve hajfű és égvirággal. — Tavaszvetések általán jól indultak, széna termés jó, legelő dús. — A május elejéni dér a gyümölcsösökben sok kárt tett, éppen virágzásokban találta, kevés gyümölcs lesz, alma a dérnék legjobban ellenállott. —

Időjárás nagyon termékeny és minden mezei munka teljesítésére kedvező; ugarlás és kapálás jórészt elvégeztetett, szénacsinálás szintén. — Munkáskézben nincs hiány, jóllehet sokan huzódtak be Oláhhonba s azok között fájdalom sok tönkrement kisbirtokos. Nap-szám változatlan. —

Gabna ára alászállott, marha ára emelkedik, husnak való marha nagyon keresett és drága. — Forró melegek állottak be, tavasz vetések és kerti vetemények esőt várnak.

Márk István.

### Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

**Gabona és gyapjúpiacz Budapest, jun. 28.—jul. 5-ig. 1879.**

Buza kínálat nagy, vevők tartózkodók, árcsökkenés 15—40 kr.; forgalom 72000 metermázsa, ár 9.72 frt.

Rozs üzlet lanyha, forgalom 2000 metermázsa, ár 5.52 frt.

Árpa a finomabb keresett; forgalom 4000 metermázsa, ár: takarmányárpa 5.05 frt, seres árpa — frt.

Zab lanyhább, forgalom 3000 metermázsa, ár 5.40 frt.

Törökbuza üzlet élénkebb, forgalom 10000 metermázsa, ár 5.04 frt.

Gyapjú üzlet még mindig lanyha Eladatott 300 metermázsa finom fésűs gyapjú 94—98 frt, 1000 metermázsa közep-finom fésűs gyapjú 91—93 frt, 2000 metermázsa közepes fésűs gyapjú 83—88 frt, 200 metermázsa tihzai két nyiretű 73—75 frt. (Árak per 56 kilogramm. — Gyárilag mosott gyapjú eladatott mintegy 44500 kgr. 1.80—2.86 frt per kgr.)

### Gabona-árak:

minimum és maximum: Budapest július 5. | Bécs július 5.

Buza . . . . .	7.69—9.85 frt	7.50—10.85 frt
Rozs . . . . .	5.40—5.75 frt	6.45—6.90 frt
Árpa, takarmány . . . . .	— — — frt	5.00—5.60 frt
Árpa, szeszfőzésre . . . . .	— — — frt	— — —
Árpa, seres . . . . .	— — — frt	6.90—9.60 frt
Zab . . . . .	5.45—5.65 frt	5.65—6.70 frt
Repcze . . . . .	— — — frt	11.50—12.50 frt
Törökbuza . . . . .	5.05—5.20 frt	5.35—6.10 frt

Budapesti marhavásár július hó 3-án. 1879. Összes felhajtás 1860 db nagy- és 394 db apró marha. Ebből eladatott: 29 drb. bika, 714 drb. ökör, 692 drb. vágó tehén, 180 drb. fejős tehén, 243 drb. bival, 391 drb. borju, 3 drb. juh. — Árak: bika darabonként 90—178 frt, ökör páronként 150—305 frt, vágó tehén páronként 120—216 frt, fejős tehén darabonként 80—200 frt, bival páronként 160—290 frt, borju darabonként 16—28 frt, juh páronként 12—17 frt. Husárok

100 kilonként: ökörhus 47—52 1/2 frt, tehénhus 46—50 frt, borjuhus 60—85 frt, bivalhus 42—45 frt.

Bécsi marhavásár június hó 30-án. Összes felhajtás 3578 darab és pedig 1004 drb. magyar, 2535 drb. lengyel és 39 drb. német fajta; melyből 3481 drb. ökör, 28 drb. tehén, 51 drb. bika és 18 drb. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 49—54 1/2 frt, lengyel 47—51 frt, német 51—53 frt, tehén 48—50 frt, bika 46—50 frt, bival 42—43 frt. Lábau darabonként 110—210 frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár július 4-én: (Az első magyar sertésbizalmi részvénytársaság jelentése.) A lanyha bécsi vásár, a nyomasztó meleg napok, melyekben a nehéz sertések szállítása megnehezítették, az árakra ismét nyomást gyakoroltak. A hét végével ugyan jobb zsir-árak mutatkoztak, melyek azonban egyelőre irányadóan nem hatottak.

Jegyzett árak: magyar sertés nehéz 32—32 1/2 kr, könnyebb 37 1/2—39 1/2 kr. Vidéki sertés — kr, szerbiai makkolt 33 —37 kr., oláh 32—37 kr., süldő — — krajczár netto suly kgrként. Állomány: június 27-ről maradt 80220 drb. Felhajtott: Alföldről hizott — drb., kövér 3890 drb., sovány — drb., Erdélyből 220 drb., Szerbiából 1980 drb., Oláhországból 530 drb., vidéki felhajtás 230 drb., magyar északi vasutal — drb., összesen 87070 darab. Elhajtott: Felföldre 270 drb., Bécsbe (mult héten 551 drb.) 3510 drb., Prágába 550 drb., Bodenbach felé 530 drb., Ruttek felé 340 drb., Gráczba 100 drb., budapesti fogyasztás 2430 drb., kültelki fogyasztás 80 drb., összesen 8020 drb. Marad állomány 79050 drb. A részvénytársaságokban 13800 drb. van elhelyezve.

Drezdai vásár június 30. Magyar sertésforgalom jelentéktelen volt, az árak nyomottak.

Berlini vásár június 30. Sertésvásár gyengébb, felhajtás 3793 drb., mig élénkebb volt.

Bécsi sertésvásár július 1-én. Összes felhajtás 4355 darab és pedig 1337 drb. nehéz, 1406 drb. közepnehéz és 1612 drb. süldő; melyből 1240 drb. magyar, 1612 drb. orosz-lengyel, 1382 drb. szerb és 121 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 30—31 1/2 frt, közepnehéz 28—29 frt, süldő — — frt, szalonna és zsir 45—47 frt. —

Disznózsir üzlet a kevés anyag miatt magas árákkal, kész áru hordóval együtt 44—45 frt, juli-aug. havi kötésben hordó nélkül 42 frt.

Szalonna üzlet ezen időhöz képest nem elég élénk; vidéki szalonna 38—39 frt, városi áru 38—40 frt, füstölt szalonna 44—46 frt.

### Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS

### Hirdetések.

### Pénz-kölcsönök

a birodalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra 1000 frttól kezdve bármily magas összegig, 5 vagy 6% kamat mellett törlesztésre és 5000 frton felülieket még előnyösebb feltételek mellett gyorsan eszközölk.

Bekebelezett terhek kifizetését szintén eszközölk.

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

(2.) (27—52.)

Hat. engedélyezett.

„Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda.“  
Koloszvárt, Páris-utca 19-ik sz. saájátház.

Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 1—4 óráig.



